Svar på skriftligt spörsmål SSS 728/2022 rd

Svar på skriftligt spörsmål om problem med den antagna translagen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 728/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Minna Reijonen /saf:

> Hur påverkar translagen framöver jämförbarheten i forskningsresultat och ordnandet av screeningar?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Användbarheten hos forskningsresultat är viktig. Finland har sedan 2003 haft en gällande lag som har gjort det möjligt att fastställa sitt kön till det andra könet. Den nya lagen om könsfastställelse förändrar därför inte situationen till denna del. Precis som hittills är det vid utvärdering och jämförelse av forskningsresultat bra att beakta att personer som fastställt sitt kön eventuellt kan ingå i resultaten.

Enligt 14 § i hälso- och sjukvårdslagen ska välfärdsområdet ordna screening inom sitt område i enlighet med det nationella screeningprogrammet. Enligt statsrådets förordning om screening (339/2011, screeningförordningen), som utfärdats med stöd av hälso- och sjukvårdslagen, ska vissa screeningar som hör till det nationella screeningsprogrammet riktas till kvinnor (screening för bröstcancer och livmoderhalscancer). Kallelserna till screeningarna skickas i enlighet med uppgifterna om kön i befolkningsdatasystemet. Därför får en person som fastställt sitt kön från kvinna till man inte automatiskt en kallelse till screening, även om personen biologiskt skulle ha kvar de kroppsdelar som anknyter till screeningen, till exempel bröst. I sig förekommer sådana situationer redan med den nuvarande lagstiftningen.

Enligt lagen om könsfastställelse ska det fastställda könet betraktas som personens kön vid tillämpning av annan lagstiftning. Screeningarna baserar sig på medicinsk bevisning, och därför skulle det vara problematiskt om ovan nämnda huvudregel tolkades exempelvis så att en person som fastställt sitt kön till man inte har rätt till screening för livmoderhalscancer, även om personen fortfarande har en livmoder. I 3 § 4 mom. i lagen om könsfastställelse stadgas därför att screening som ordnas på grundval av personens kön kan ordnas oberoende av könsfastställelse på grundval av vad som är medicinskt motiverat.
I screeningförordningen föreslås också en ändring som uttryckligen reglerar ordnandet av screening för personer som har fastställt sitt kön. Enligt utkastet till screeningförordning, som har

varit på remiss, ska en person som har fastställt sitt kön till man ha rätt till screeningar för bröst- och livmoderhalscancer avsedda för kvinnor. Personer som har fastställt sitt kön till kvinna har också rätt att delta i bröstcancerscreening. Ändringen i screeningförordningen är tänkt att träda i kraft samtidigt som lagen om könsfastställelse.

Helsingfors 21.2.2023

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru